

HYVÄÄ JA TURVALLISTA KOULUMATKAA – MERIKARVIAN KUNNASSA TEHTÄVIÄ KOULUMATKOJA KOSKEVA LAATUKÄSIKIRJA

- **Koulumatkojen vaikeuden, rasittavuuden ja vaarallisuuden arvioinnin sekä maksuttoman koulukuljetuksen myöntämisen periaatteet**
- **Koulumatkoihin liittyvien riskien kartoitus sekä toimenpidesuunnitelmat riskien poistamiseksi**
- **Koulukuljetusreittien suunnittelun periaatteet**
- **Maksuttomien koulukuljetusten myöntämistä koskeva päätöksenteko**

**Sivistyslautakunta 17.3.2009
Kunnanhallitus 8.4.2009
Kunnanvaltuusto 20.4.2009**

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	2
2. KOULUMATKOKIIN LIITTYVÄ VASTUUNJAKO	3
2.1 Merikarvian kunta	3
2.2 Huoltajat	3
2.3 Liikennöitsijä	3
2.4 Kuljetettava oppilas	4
2.5 Vakuutukset	4
3. KOULUMATKAN PITUUS	5
4. KOULUMATKAN VAIKEUS, RASITTAVUUS VAARALLISUUS	6
1. KOULUTAKSEJA, LINJA-AUTOJEN TILAUSLIIKENNettä JA LINJA-AUTOJEN REITILLIIKENNettä KOSKEVA ERITYISLAINSÄÄDÄNTÖ	7
5.1 Koulukuljetuspalvelujen hankintaa koskevat keskeiset oikeusnormit	7
5.2 Koulukuljetusten turvallisuutta koskevat keskeisimmät oikeusnormit	7
5.3 Asetus ajoneuvojen käytöstä tiellä: linjaliikennettä hoitavien linja-autojen kuormaus ..	9
5.4 Koulukuljetusten kilpailutus	9
6. KOULUMATKOKIIN LIITTYVÄT RISKIT	10
6.1 Eriisiin liikkumismuotoihin liittyvät riskit	10
6.1.1 Liikkuminen jalan tai polkupyörällä	10
6.1.2 Liikkuminen koulutaksilla	10
6.1.3 Liikkuminen tilausliikenteen linja-autolla	11
6.1.4 Liikkuminen reitiliikenteen linja-autolla	11
6.2 Koululiitu-ohjelma koulumatkareittien vaarallisuuden riskitason arvioinnin tukena	12
6.3 Koulumatkoihin liittyvien riskien luokittelu	12
6.4 Liikennereitteihin ja liikenteeseen liittyvät riskitekijät	13
6.4.1 Päiväkodin piha-alue ja päiväkodille johtava tie	13
6.4.2 Koulukeskuksen piha- ja lähialueet	13
6.4.3 Merikarviantie/Siikaistentie ja Satamatie	14
6.4.4 Muu keskustataajama viiden kilometrin säteellä koulukeskuksesta	14
6.4.5 Valtatie 8	15
6.4.6 Kylätiet	15
6.5 Esikoululaisten sekä ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaiden koulumatkoihin liittyvät erityisriskit	15
6.6 Suurpetoihin liittyvät riskit ja niiden aiheuttamat toimenpiteet	15
7. KOULUKULJETUSREITTIIEN SUUNNITTELUN PERIAATTEET JA OPPILAIEN KULKEMINEN KOULUKULJETUSREITTIIEN VARTEEN	16
8. PÄÄTÖKSENTEKO	17

LIITTEET

Merikarvian kartta, etäisyydet
Koululiitu-ohjelman Merikarvian kartat

1. JOHDANTO

Lasten koulutaival alkaa esikoulusta, jonka aloittaessaan he ovat viidestä kuuteen vuotta vanhoja. Peruskoulua päättäessään he ovat iältään viidestätoista kuuteentoista vuotiaita, ja heidän koulutai-paleensa on tällöin kestänyt kymmenen vuotta. Tuona aikana heille on kertynyt lähes kaksituhatta edestakaista koulumatkaa.

Lasten ja nuorten elämään ja myös koulumatkoihin liittyy riskejä, mikä on ihmisen elämään luon-nollisena osana kuuluva realiteetti. Yhteiskunnalla ei ole käytännön mahdollisuuksia eikä resursse-jakaan tehdä heidän elämästään täysin riskitöntä. Tämä ei kuitenkaan vapauta koteja eikä myös-kään kuntia ja julkista sektoria riskien hallintaan ja vähentämiseen liittyvästä vastuusta.

Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan ja opettamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Koulut tukevat omalla toiminnallaan kotien liikennekasvatusta. Tämän lisäksi kunnat ja muu sektori vastaavat siitä, että koulumatkareitit ovat mahdollisimman riskittömiä. Ellei riittävää riskittömyyden tasoa voida muutoin saavuttaa, oppilaille tarjotaan kunnan toimesta maksuton kou-lukuljetus tai vaihtoehtoisesti huoltajille maksetaan korvaus oppilaan kuljettamisesta.

Lainsäädännössä ainoastaan koulumatkan pituus ja koulumatkaan käytettävä aika ovat tekijöitä, joiden vaikutus koulumatkojen arviointiin on täsmällisesti määritelty. Muilta osin harkintavaltaa on siirretty opetuksen järjestäjille.

Kuntien lasten ja nuorten koulumatkoja koskevat päätökset voidaan jakaa kahteen eri osakokonai-suuteen, jotka ovat

- erilaisten riskien arviointi ja hyväksyttävän riskitason määrittäminen sekä
- riskien vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet ja niiden resurssoinnista päättäminen.

Riskitason pienentämiseen tähtäävät kunnan toimet kohdistuvat aina yksittäisiin kuntalaisiin, ja tästä syystä niitä koskevassa päätöksenteossa tulee noudattaa yhteismitallisuuteen ja tasapuoli-suuteen perustuvia periaatteita.

Tässä asiakirjassa esitellään ne periaatteet, joiden mukaan koulumatkoihin liittyviä riskejä pyritään pienentämään Merikarvian kunnassa. Siinä on määritelty ne periaatteet joiden mukaan oppilaille myönnetään maksuton koulukuljetus, ja lisäksi siinä myös on tietoa koulukuljetusten järjestämiseen liittyvistä käytännön järjestelyistä ja pelisäännöistä sekä päätöksenteosta.

Huoltajat ovat velvollisia järjestämään muiden kuin maksuttomaan koulukuljetukseen oikeutettujen oppilaiden koulukuljetukset parhaaksi katsomallaan tavalla. Myös maksuttomaan koulukuljetuk-seen oikeutettujen oppilaiden huoltajat voivat järjestää lastensa koulumatkat parhaaksi katsomal-laan tavalla. Merikarvian kunta sitoutuu kuitenkin vastaamaan ainoastaan itse päättämistään ja järjestämistään koulukuljetuksista.

II asteen oppilaitoksissa opiskelevien koulumatkoihin liittyviä riskejä ei tässä asiakirjassa erikseen arvioida, koska heillä arvioidaan olevan riittävät valmiudet liikenteessä selviämiseen. Sen sijaan koulumatkoja tuetaan valtuuston päättämällä tavalla opiskeluun liittyvien esteiden poistamiseksi.

2. KOULUMATKoihin LIITTYVÄ VASTUUNJAKO

2.1 Merikarvian kunta

Merikarvian kunta tekee omalta osaltaan mahdollisuuksiensa mukaan työtä koulumatkojen turvallisuuden parantamiseksi. Merikarvian kunta sitoutuu järjestämään maksuttomat koulukuljetukset oikeusnormien edellyttämällä tavalla ja tämän asiakirjan sisältämien tavoitteiden mukaisesti.

Jos oppilas hakeutuu muuhun kuin lähikouluunsa tai kunnan osoittamaan kouluun, asetetaan **perusopetuslain 32 §:n 3 momentin** nojalla oppilaaksi oton edellytykseksi, että oppilaan huoltaja vastaa oppilaan kuljetuksesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista.

2.2 Huoltajat

Huoltajat ovat velvollisia järjestämään muiden kuin maksuttomaan koulukuljetukseen oikeutettujen oppilaiden koulukuljetukset parhaaksi katsomallaan tavalla. Myös maksuttomaan koulukuljetukseen oikeutettujen oppilaiden huoltajilla on sama oikeus. Vastuu muista kuin Merikarvian kunnan järjestämisestä ja osoittamisesta koulukuljetuksista on huoltajilla.

Huoltajien toivotaan huolehtivan siitä, että koulunsa aloittaville ja vanhemmillekin oppilaille opetetaan hyvin koulumatkareitti, aikataulut ja liikenteessä kulkeminen. Nämä asiat kerrataan tarvittaessa vuosittain.

Mikäli oppilaalle on myönnetty maksuton koulukuljetus, huoltajien tulee huolehtia siitä, että oppilas on ajoissa koulukuljetuksen noutopaikassa. Koulukuljetuksessa olevien lasten huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti autoon ja autosta kotiin (Lempäälän määritelmä).

Jos oppilaan koulukuljetus on järjestetty koulutaksilla ja oppilas jää kuljetuksesta pois esimerkiksi sairauden takia, asiasta on ilmoitettava taksille hyvissä ajoin joko soittamalla tai tekstiviestillä.

Lisäksi huoltajat vastaavat seuraavien liikenneturvallisuutta parantavien periaatteiden toteutumisesta:

- Esikoululaisia ja ensimmäisen luokan oppilaita ei ole syytä päästää kouluun polkupyörällä;
- Polkupyörällä kuljettaessa pyörä on varustettu asianmukaisesti ja koulumatkoilla käytetään pyöräilykypäriä;
- Pimeään tai hämärään aikaan kuljettaessa koulumatkoilla käytetään heijastinta;
- Lapset siirtyvät turvallisesti kotoa koulukuljetuksen lähtöpaikalle ja koulukuljetuksen saapumapaikalta kotiin.

2.3 Liikennöitsijä

Liikennöitsijän vastuu kattaa oppilaiden kuljetuksen kotipysäkiltä koulun pysäkille ja koulun pysäkiltä kotipysäkille. Syöttökuljetuksissa liikennöitsijä vastaa koulukuljetuksista kotoa linjaliikenteen pysäkille ja linjaliikenteen pysäkiltä kotiin. Syöttökuljetuksissa liikennöitsijät huolehtivat siitä, että kuljetettavat oppilaat pääsevät turvallisesti linja-autoon.

Liikennöitsijöiden on koulukuljetuksissa noudatettava voimassa olevia oikeusnormeja.

Laki järjestyksenpitämisestä joukkoliikenteessä oikeuttaa linjaliikenteessä olevan linja-auton kuljettajan poistamaan häiriötä aiheuttavan matkustajan, joka kielloista huolimatta jatkaa häiriön aiheuttamista. Matkustajaa ei saa kuitenkaan poistaa, jos siitä aiheutuisi vaaraa hänen terveydelleen.

2.4 Kuljetettava oppilas

Koulukuljetuksessa oleva oppilas sitoutuu noudattamaan koulun ja kuljettajan antamia ohjeita ja määräyksiä.

Oppilas voi vaikuttaa omaan turvallisuuteensa myös koulukuljetuksen ja julkisen liikenteen käyttäjänä. Kuljettajalle on taattava työrauha, jotta hän voi keskittyä ajamiseen. Oppilaat eivät saa myöskään häiritä muita matkustajia.

Mikäli kuljetettava oppilas aiheuttaa koulumatkalla tahallaan tai laiminlyönnillään vahingon joko kalustolle tai toisille matkustajille, hän tai hänen huoltajansa joutuu korvaamaan vahingon lainsäädäntöön perustuvan vahingonkorvausvelvollisuuden mukaisesti.

Kuljettajien tulee noudattaa hyviä tapoja ja kohdella kuljetettavia oppilaita ja opiskelijoita asianmukaisesti.

2.5 Vakuutukset

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata.

3. KOULUMATKAN PITUUS

Perusopetuslain 32 §:n mukaan esi- tai peruskoulua käyvällä oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen koulumatkan pituuden perusteella, jos koulumatka ylittää viisi kilometriä. Koulumatka lasketaan lyhimmän turvallisen jalankulkukelpoisen reitin mukaan. Jos esikoululainen on lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitettussa päivähoidossa, koulumatka lasketaan päivähoitopaikan ja esikoulupaikan välisenä matkana. Merikarvian kunnassa maksuton koulukuljetus tarjotaan valtuuston päätöksillä esikoululaisille sekä ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille, mikäli heidän koulumatkansa ylittää kolme kilometriä.

Tämän suunnitelman lopussa on liitteenä Merikarvian tiekartta, johon on piirretty koulukeskuksen ympärille kehät kolmen, viiden ja kymmenen kilometrin etäisyydelle koulukeskuksesta. Kartta helpottaa koulumatkojen ja koulukuljetusreittien pituuksien arviointia.

Merikarvian kunta järjestää valtuuston päätöksellä Merikarvian lukiota käyville opiskelijoille maksuttoman koulukuljetuksen, mikäli heidän koulumatkansa on viittä kilometriä pitempi. Kymmeneen kilometriin saakka Merikarvian kunta vastaa yksin kuljetuksista aiheutuvista kustannuksista. Yli kymmenen kilometrin koulumatkoista Merikarvian kunta maksaa ainoastaan omavastuuosuuden, ja loput kustannuksista maksaa Kela. Tällöin Merikarvian kunta laskuttaa omavastuuosuuden ylittävistä osuudesta Kelaa.

Merikarvian kunta maksaa valtuuston päätöksellä toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien merikarvialaisten opiskelijoiden koulumatkakustannusten omavastuuosuuden. Muista koulumatkakustannuksista vastaa Kela. Tällöin opiskelija vastaa itse koulumatkatuen hakemisesta Kela:lta. Merikarvian kunta maksaa omavastuuosuuden opiskelijan ilmoittamalle pankkitilille.

4. KOULUMATKAN VAIKEUS, RASITTAVUUS JA VAARALLISUUS

Perusopetuslain 32 §:ssä säädetään, että esikoululaisen tai peruskoululaisen koulumatka ei saa olla lapsen ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen liian vaikea, rasittava tai vaarallinen. Koulumatkalla tarkoitetaan kodin ja koulupaikan välistä matkaa. Jos esikoululainen on lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitettussa päivähoitossa, koulumatkalla tarkoitetaan päivähoitopaikan ja esikoulupaikan välistä matkaa. Edellä mainittujen kriteerien toteutumisen arviointi jää opetuksen järjestäjän vastuulle. Arvioinnin tukena voidaan käyttää aikaisempia oikeustapauksia, ja lisäksi kunta voi helpottaa ja tasapuolistaa yksittäistapausten arviointia kartoittamalla ja arvioimalla koulumatkoihin liittyvä riskiä ja tekemällä linjapäätöksiä jo etukäteen. Viime kädessä maksuttoman koulukuljetuksen järjestämistä koskevat päätökset tehdään oppilaskohtaisesti. Huoltajat voivat hakea muutoksenhakumenettelyn kautta muutosta kunnan tekemiin päätöksiin, ja näin ollen niiden oikeellisuus arvioidaan viime kädessä vasta tuomioistuinkäsittelyssä.

Koulumatka saattaa muodostua liian vaikeaksi tai rasittavaksi joko oppilaan nuoresta iästä tai henkilökohtaisesta sairaudesta tms. syystä johtuen. Viimeksi mainitusta syystä maksutonta koulukuljetusta koskevaan päätökseen perusteeksi edellytetään lääketieteellinen selvitys.

Koulumatkan rasittavuus voi perustua myös siihen, kuinka pitkä aika oppilaalta koulumatkaan odotuksineen kuluu. **Perusopetuslain 32 §:n 1 momentin** mukaan oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas lukuvuoden alkaessa on täyttänyt 13 vuotta tai jos oppilas saa perusopetuslain 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisopetusta, saa koulumatka kestää enintään 3 tuntia. Käytännössä koulumatkaan käytettävää aikaa koskevat määräykset koskevat lähinnä niitä oppilaita, joille on myönnetty maksuton koulukuljetus.

Koulukuljetukset suunnitellaan niin, etteivät perusopetuslain 32 §:ssä säädetty aikarajat ylity. Koulukuljetusten odotustunnit pyritään eliminoimaan lukujärjestysteknisin ratkaisuin sekä koulun kerhotuntien sijoittelulla. Mikäli koulukuljetuksen lähtöä odottavalle alakoulun oppilaalle ei voida osoittaa muuta ohjattua toimintaa, hänen odotuspaikakseen osoitetaan koulun iltapäiväkerho. Koulun varsinaiseen kerhotyöhön osallistumista ei lueta odotustunniksi.

Itsenäisesti ilman koulukuljetusta kuljettaviin koulumatkoihin tai niiden osiin käytettävän ajan määrittämisessä sovelletaan laskentakaavaa, jonka mukaan yhden kilometrin kulkemiseen kuluu 10 minuuttia.

Oppilaan koulumatkan vaarallisuus riippuu sekä yleisistä matkareittiin liittyvistä tekijöistä ja olosuhteista että oppilaan omista henkilökohtaisista ominaisuuksista ja olosuhteista. Merikarvian kunta opetuksen järjestäjänä vastaa siitä, ettei kenenkään oppilaan koulumatka ole liian vaarallinen.

5. KOULUTAKSEJA, LINJA-AUTOJEN TILAUSLIIKENNETTÄ JA LINJA-AUTOJEN REITTIKULJETUKSIA KOSKEVA ERITYISLAINSÄÄDÄNTÖ

5.1 Koulukuljetuspalvelujen hankintaa koskevat keskeiset oikeusnormit

Koulukuljetuspalveluja voidaan hankkia liikennöitsijöiltä, joilla on joko **luvanvaraisesta henkilöliikenteestä maantiellä annetun lain 5 §:ssä** tarkoitettu liikennelupa tai **taksiliikennelain 4 §:ssä** tarkoitettu taksilupa. Lisäksi **perusopetuslain 32 §:n** nojalla huoltajalle voidaan maksaa korvaus koulukuljetuksen järjestämisestä.

Luvanvaraisesta henkilöliikenteestä maantiellä annetun lain 14 §:ssä säädetään linjaliikenteen haittaamiskiellosta seuraavaa:

”Tilaus- ja ostoliikenteen harjoittaminen on kielletty, jos sen tarkoituksena on kuljettaa sellaisia matkustajia, joiden käytettävissä on sopivat linjaliikenneyhteydet.

Linjaliikenteelle aiheutuvaa haittaa arvioitaessa on otettava huomioon toisaalta linjaliikenteen matkustajien väheneminen, toisaalta matka-aika odotuksineen, vaihtojen määrä, matkustajien erityiset tarpeet sekä tilaus- tai ostoliikenteellä hoidettujen kuljetusten toistuvuus.

Joukkoliikenneluvan myöntävä viranomainen voi asettaa haittaamiskiellon tehosteeksi uhkasakon noudattaen, mitä uhkasakkolaissa säädetään.”

5.2 Koulukuljetusten turvallisuutta koskevat keskeisimmät oikeusnormit

5.2.1 Turvavöiden käyttö

Tieliikennelain 88 §:n nojalla koulukuljetuksiin käytettävissä henkilöautoissa sekä turvavöillä varustetuissa linja-autoissa on käytettävä turvavöitä. Käyttöveloitteesta on tiedotettava erikseen säädetyllä tavalla matkustajille. M3-linja-autoja lukuun ottamatta vastuu alle 15-vuotiaiden lasten turvavöiden käytöstä on kuljettajalla.

5.2.2 Liikenne- ja viestintäministeriön asetus koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä

1 §

Soveltamisala

Tätä asetusta sovelletaan päivähoitokuljetuksiin ja esiopetukseen, perusopetukseen ja lisäopetukseen osallistuvien oppilaiden sekä toisen asteen koulutukseen osallistuvien opiskelijoiden kuljetuksiin, jos kuljetuksen järjestää kunta, kuntayhtymä, koulu tai laitos tilausliikenteenä ja kuljetukseen saadaan kunnan tai valtion tukea.

2 §

Kuormitus henkilöautoissa

Autossa voidaan kuljettajan lisäksi kuljettaa enintään rekisteriin merkityn istumapaikkaluvun mukainen määrä matkustajia. Jos auto on varustettu koulukuljetuskäyttöön hyväksytyillä

lisäturvavöillä, saa matkustajien määrä yhdellä istuimella tai istuinrivillä olla enintään:

Istumapaikkojen määrä	Matkustajien määrä
1	2
2	3
3	5
4	6

Vierekkäisillä istumapaikoilla ei kuitenkaan saa olla useampia kuin kolme matkustajaa.

Kuljettajalle ja kahdeksalle matkustajalle rekisteröidyssä henkilöautossa saa kullakin vähintään 70 senttimetrin levyisellä istumapaikalla, kuljettajan viereistä paikkaa lukuun ottamatta, kuljettaa kahta siihen sopivaa matkustajaa. Matkustajien kokonaismäärä saa tällöin olla 13, jos kaikki matkustajat ovat lukuvuoden alkaessa alle 13-vuotiaita, ja muutoin 12.

Jos kuljetuksessa on myös muita kuin tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvia matkustajia, lasketaan koulu- tai päivähoitokuljetukseen käytettävien istumapaikkojen enimmäiskuormitus muilta matkustajilta vapaaksi jäävän istumapaikkaluvun mukaan.

Henkilöauton takimmaisena istuinrivin käyttö koulu- ja päivähoitokuljetuksissa on kielletty, jos istuimet on asennettu selkä menosuuntaan.

3 §

Kuormitus linja-autoissa

Linja-autossa voidaan kuljettajan lisäksi kuljettaa enintään rekisteriin merkityn istumapaikkaluvun mukainen määrä matkustajia.

4 §

Matkustajaluettelo

Kuljetuksen tilaajan tulee antaa kuljetuksen suorittajalle allekirjoittamansa matkustajaluettelo, johon on merkitty matkustajien nimet, heidän ikänsä lukuvuoden alkaessa ja koulu tai oppilaitos. Luettelo tulee olla kuljetusautossa kunkin lukuvuoden syyskuun 15 päivästä alkaen. Muutokset on merkittävä luetteloon kunkin kuukauden 15 päivään mennessä. Päivähoitokuljetuksissa matkustajaluettelo ei ole pakollinen.

5 §

Koulu- ja päivähoitokuljetusten merkitseminen

Kuljetusautossa tulee olla edessä ja takana neljän muotoinen, heijastavalla keltaisella pohjalla varustettu irrotettava kilpi, jonka sivut ovat 40 senttimetriä pitkiä, jossa on 25 millimetriä leveät punaiset reunat ja jonka keskellä on samanlainen musta kuvio kuin liikennemerkissä 152, Lapsia, sekä sen alla mustalla teksti ”Koulukyyti”. Kilpi on kiinnitettävä siten, että sen yläreuna on enintään 150 senttimetrin korkeudella tien pinnasta. Henkilöautoissa kilpi saadaan kuitenkin asentaa myös katolle. Edellä 1 momentissa tarkoitettu kilpi saadaan henkilöautoissa korvata taksivalaisimen päälle tai sen tilalle asennetulla vähintään taksivalaisimen kokoisella keltaisella kuvulla, jossa on samanlainen musta kuvio kuin liikennemerkissä 152, Lapsia, ja teksti ”Koulukyyti”. Kuvussa on koulu- ja päivähoitokuljetuksen aikana käytettävä valoa. Koulu- ja päivähoitokuljetuksen päätyttyä kilpi tai kupu on heti poistettava.

6 §

Ajoreitti ja pysäkit

Tämän asetuksen mukaisissa kuljetuksissa käytettävän auton ajoreitti on valittava siten, etteivät matkustajat autoon noustessaan tai siitä poistuessaan tarpeettomasti joudu ylittämään ajorataa. Jos kuljetus alkaa koululta tai päättyy sinne, on autoihin noustava ja niistä poistuttava siihen varautulla ja erikseen merkityllä paikalla koulun alueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Paikan valinnassa on kiinnitettävä huomiota siihen, että ajoneuvoliikenne ei vaaranna kuljetettavien tai muiden alueella liikkuvien turvallisuutta.

7 §**Ovien lukitus**

Kuljetusauton oven sisäpuolisen kahvan tulee olla rakenteeltaan ja sijoitukseltaan sellainen, ettei ovea voi vahingossa avata.

8 §**Kuljetusauton nopeus**

Tämän asetuksen mukaisissa kuljetuksissa suurin sallittu nopeus on 80 kilometriä tunnissa.

9 §**Alkolukko**

Tämän asetuksen mukaisissa kuljetuksissa on yleensä käytettävä alkolukolla varustettuja ajoneuvoja.

10 §**Voimaantulo**

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2006. Henkilöauton takimmaisen istuinrivin käyttökieltoa koskevaa 2 §:n 5 momenttia sovelletaan 1 päivänä maaliskuuta 2007 ja sen jälkeen käyttöön otettuihin ajoneuvoihin. Linja-auton kuormitukseen ennen 1 päivää elokuuta 2007 sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tällä asetuksella kumotaan 17 päivänä elokuuta 1988 annettu liikenneministeriön päätös koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä (Dn:o 488/01/88) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

5.3 Asetus ajoneuvojen käytöstä tiellä: linjaliikennettä hoitavien linja-autojen kuormaus

Ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 38 §:ssä on säädökset reittiliikenteessä olevien linja-autojen kuormauksesta.

Tavallisessa linja-autossa auton rekisteriin merkitty matkustajamäärä koskee istumapaikkoja. Rekisteriin merkityn matkustajamäärän kuljettaja mukaan lukien saa tilapäisesti ylittää 30 % normaalissa linjaliikenteessä. Siten esim. 51 hengelle rekisteröidyn auton matkustajamäärän saa ylittää tilapäisesti 15 matkustajalla. Siitä ylimenevä osuus on laitonta tilapäisenäkin.

Tilapäisyyden käsitettä ei ole tarkemmin erikseen määritetty. Tiukemman tulkinnan mukaan ylitys ei ole tilapäistä, jos osalla reitistä on toistuvasti kuljetettavia. Väljemmän tulkinnan mukaan tilapäistä on sekin, että ylipaikoilla on matkustajia vain osalla reittiä.

Selvää on, että oppilaiden seisominen käytävällä ei ole turvallista etenkin maantienopeuksissa ja mutkaisilla teillä talvikeleillä. Lisäksi seisominen on raskasta oppilaille ja lapset voivat tulla levottomiksi, jolloin kuljettajan työturvallisuus häiriintyy. Turvallisin tapa on, että koululaiset istuvat omilla paikoillaan ja ovat turvavoissa myös bussissa.

5.4 Hankintalaki ja koulukuljetusten kilpailutus

Uusi hankintalaki astui voimaan 1.6.2007. Kuntien tulee kilpailuttaa ostamansa liikennepalvelut hankintalain mukaisesti. Reittitaksaa ei enää ole vahvistettu, joten sen mukainen hintakatto julkisista kuljetuspalveluista on poistunut. Myös muut reittitaksa-asetuksen mukaiset määräykset ovat poistuneet. Tällaisia ovat odotusmaksua, avustamislisää ja tavarakuljetuslisää koskevat säännökset. Samoin käytöstä on poistunut säännös, jonka mukaan kuljetusreitin alku- ja päätepisteenä pidetään kuljetusta hoitavan auton asemapaikkaa, ellei toisin ole sovittu.

6. KOULUMATKOIHIN LIITTYVÄT RISKIT

6.1 Erilaisiin liikkumismuotoihin liittyvät riskit

6.1.1 Liikkuminen jalan tai polkupyörällä

Oppilaiden kulkiessa kouluun jalan tai polkupyörällä he tekevät viime kädessä itse kaikki omaan liikkumiseensa liittyvät päätökset. Näin ollen yksittäisen oppilaan koulumatkan vaativuus ja oppilaan kypsyystasosta ja kehitystasosta riippuvat valmiudet vaikuttavat suoraan hänen koulumatkansa riskitasoon. Lisäksi jalan tai polkupyörällä liikkuva oppilas on liikenteessä kaikkein suojaamattomimmillaan. Tästä syystä riskien toteutumisella on usein vakavat seuraukset. Polkupyörällä liikuttaessa riskitaso kasvaa jalankulkuun verrattuna, koska oppilaan tulee pystyä reagoimaan tilanteisiin nopeammin.

Lähtökohtaisesti koulumatkan kulkemista jalan tai polkupyörällä pidetään turvattomimpana vaihtoehtona. Siihen liittyvä riskitaso hyväksytään, mikäli oppilaan koulumatka ei hänen kehitystasonsa sekä liikenne- ja muut olosuhteet huomioon ottaen edellytä poikkeusmenettelyä.

Riskitasoa pyritään alentamaan oppilaiden koulutuksella ja informoinnilla sekä pienimpien ohjauksella kulkemaan koulumatkat jalan ja käyttämään pimeään aikaan asianmukaista heijastinta. Lisäksi käytettäessä polkupyörää koulumatkoihin esi- ja alakoulussa on voimassa kypäräpakko ja yläkoulussa kypäräsuositus. Pimeään aikaan liikuttaessa polkupyörä on varustettava asianmukaisella valaisimella.

6.1.2 Liikkuminen koulutaksilla

Koulutakseilla tapahtuvien koulumatkojen osalta liikenteessä liikkumiseen liittyvät päätökset tekevät taksiautojen kuljettajat, jotka ovat yleensä kokeneita liikenteen ammattilaisia. Koulukuljetuksiin osallistuva ajoneuvokalusto on hyvää ja kooltaan keskimääräistä henkilöautoa suurempaa. Lisäksi kaikki kuljetettavat oppilaat kiinnitetään istuimiin lainsäädännön edellyttämällä tavalla, mikä lisää turvallisuutta.

Linja-auton kuljettajaan verrattuna koulutaksin kuljettajalla on yleensä vähemmän valvottavia oppilaita kuljetuksen aikana, ja lisäksi kuljetettavat oppilaat tulevat heille tutuiksi. Näin ollen he esimerkiksi tietävät oppilaiden pysäkit jo ennakolta ja pystyvät muutoinkin reagoimaan koulukuljetuksiin liittyviin yllättäviin akuutteihin tilanteisiin nopeasti ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Suurimmat riskit koulutaksien käytössä koulukuljetuksiin liittyvät autoon siirtymiseen ja autosta poistumiseen. Ne voidaan kuitenkin saada kohtuulliselle tasolle hyvällä ohjeistuksella sekä pysähtymispaikkojen tarkoituksenmukaisella valinnalla ja koulun piha-alueen järjestelyillä.

Yleisellä tasolla tarkasteltua koulumatkojen kulkemista koulutaksilla pidetään riskitasoltaan pienenä vaihtoehtona kaikille oppilaille.

Riskien minimoimiseksi toteutetaan kuitenkin seuraavat toimenpiteet:

- Taksien pysähtymispaikat suunnitellaan erikseen niin, ettei autoon tuleminen tai autosta poistuminen aiheuta vaaratilanteita;
- Koulun pihaan tehdään tarvittavat liikennejärjestelyt;
- Koulutaksien kuormaamisessa, oppilaiden kiinnittämisessä ja koulutaksien merkitsemisessä noudatetaan voimassa olevia oikeusnormeja;
- Koulutakseille laaditaan asianmukaiset matkustajaluettelot, ja niiden laatimisesta ja ajantasalla pitämisestä vastaavat koulujen johtajat;
- Alkolukolla varustetun ajoneuvon käytöstä koulukuljetuksiin annetaan lisäpisteitä koulukuljetuspalveluja hankittaessa erikseen päätettävällä tavalla.

6.1.3 Liikkuminen tilausliikenteen linja-autolla

Osto- ja linjaliikenteessä hoidettavissa oppilaskuljetuksissa noudatetaan uusia tieliikennelain (267/1981 muutos 31.3.2006) ja valtioneuvoston asetuksen (1257/1992 muutos 20.4.2006) säännöksiä turvavöiden käytöstä ja kuormituksista. Osto- tai tilausliikenteessä olevissa linja-autossa voidaan kuljettajan lisäksi kuljettaa enintään rekisteriin merkityn istumapaikkaluvun mukainen määrä matkustajia.

Tilausliikenteen linja-autolla tapahtuvat koulukuljetukset ovat lähtökohdiltaan samanlaiset taksiliikenteen kuljetusten kanssa: linja-autossa kuljetettavia voi kuitenkin olla enemmän, ja myös kuljettajat voivat vaihdella. Kuljetusvälineenä linja-auto on taksia turvallisempi. Suurimmat vaaratilanteet syntyvät taksiliikenteen tapaan autoon noustessa ja autosta pois jättäessä.

Lähtökohtaisesti koulumatkojen kulkemista tilausliikenteen linja-autoa pidetään riskitasoltaan pienenä vaihtoehtona kaikille oppilaille.

Riskien minimoimiseksi toteutetaan kuitenkin seuraavat toimenpiteet:

- Linja-autojen pysähtymispaikat suunnitellaan erikseen niin, ettei autoon tuleminen tai autosta poistuminen aiheuta vaaratilanteita;
- Koulun pihaan tehdään tarvittavat liikennejärjestelyt;
- Linja-autojen kuormaamisessa noudatetaan määräyksiä;
- Koulunkäyntiavustajat laitetaan tarvittaessa ainakin lukuvuoden alussa avustamaan ja valvomaan oppilaita kuljetusreitille.

6.1.4 Liikkuminen reittiliikenteen linja-autolla

Koulukuljetuksia suunniteltaessa ensisijaisesti käytetään reittiliikenteen linja-autovuoroja, ja muita kuljetusmuotoja ainoastaan siinä tapauksessa, ettei niitä ole käytettävissä tai etteivät ne sovellu kyseiseen koulukuljetukseen.

Reittiliikenteen linja-autovuoroilla hoidettavat koulukuljetukset ovat lähtökohdiltaan yhtä turvallisia kuin tilausliikenteen linja-autovuorot. Reittiliikennelinjoilla erityisesti autoihin nousu ja autosta pois jäänti edellyttävät kuitenkin oppilaalta enemmän itsenäistä toimintaa. Lisäksi vaaratilanteita voi aiheutua siitä, että kyydissä voi olla muitakin kuin koululaisia ja opiskelijoita, eikä kyydissä olijoita tai niiden määrää voi ennakolta arvioida.

Merikarvian kunnassa reittiliikennevuoroja on käytettävissä koulukuljetuksiin seuraavilla linjoilla välillä Isojoki – Merikarvia – Isojoki sekä Merikarvia – Lammela – Merikarvia.

Koulukuljetettavien määrä tulee esi- ja alakouluopetuksen keskittämispäätöksen seurauksena kasvamaan niin, että reittiliikenteen linja-autot tulevat olemaan täynnä aamuisin. Koulukuljetukset suunnitellaan niin, etteivät matkustajamäärät ylitä linja-autojen rekisteritietoihin merkittyjä istumapaikkapaikkamääriä kuin satunnaisissa erityistapauksissa.

Merikarvian kunnassa sovelletaan toistaiseksi koulumatkojen vaatavuuden, rasittavuuden ja vaarallisuuden arvioinnin tuloksena periaatetta, että esikoululaiset ja perusopetuksen ensimmäisen vuosiluokan oppilaat voidaan kuljettaa tarvittaessa ja erikseen niin päätettäessä aamuisin joko koulutaksilla tai tilausliikenteen linja-autolla päiväkotiin tai kouluun.

Iltapäivisin sekä esiopetus että alkuopetus päättyy klo 13.00. Kerhotuntien tai koululaisten iltapäiväkerhopalvelujen käytön seurauksena alakoululaisille sopiva koulukuljetus lähtee vasta noin klo 15 tai klo 16. Molemmilta vuoroilta on tarvittaessa jatkoyhteys koulutaksilla. Viimeksi mainituilla linja-autoliikenteen reittivuoroilla on huomattavasti vähemmän matkustajia. Arvioitaessa koulukuljetusten järjestämistä iltapäivisin linja-autojen reittiliikennevuoroilla todetaan, etteivät ne ole yleisesti ottaen liian vaativia, rasittavia tai raskaita esikoululaisille tai alkuopetuksessa oleville oppilaille.

6.2 Koululiitu-ohjelma koulumatkareittien vaarallisuuden riskitason arvioinnin tukena

Koululiitu on Rambollin kehittämä atk-ohjelma koulureittien liikenneturvallisuuden arvioimiseksi. Kehittämistyössä on ollut mukana myös liikenne- ja viestintäministeriön, Tiehallinnon, Kuntaliiton ja kuntien edustajia. Ohjelma on kehitetty avuksi niille, jotka joutuvat harkitsemaan koululaiskuljetuksia vaarallisille tiejaksoille. Sen pääasiallisia käyttäjiä ovat kunnat ja tiepiirit. Tiekohdaisia laskelmia tehtäessä käytetään hyväksi kunnasta ja tiepiiristä saatavia tiestön ja liikenteen ominaisuustietoja. Niistä saatavien indeksien avulla koulureittien liikenneturvallisuuden arviointi on objektiivinen ja tasapuolinen kaikille oppilaille. Laskelmien havainnolliset taulukko- ja karttatulosteet antavat selkeät pelisäännöt koulukuljetusten myöntämiskriteereihin. Koululiitu-laskentoja on käytetty hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksenteossa perusteena.

Koululiituohjelmassa on arvioitu tien vaarallisuus erikseen tien ylittämisen ja tietä pitkin kulkemisen osalta. Alla on koululiituohjelman mukainen vaarallisuuspisteytystaulukko:

Koulumatkan vaarallisuus: Koululiitu-ohjelman vaarallisuuspisteytys	
alle 175	ei pitäisi olla vaarallinen nuorimmillekaan koululaisille
175 – 184	saattaa olla vaarallinen esikoululaisille
185 – 199	saattaa olla vaarallinen myös 1-2 luokan oppilaille
200 – 224	saattaa olla vaarallinen myös 3-4 luokan oppilaille
225 – 269	saattaa olla vaarallinen myös 5-6 luokan oppilaille
yli 270	saattaa olla vaarallinen myös 7-9 luokkien oppilaille

6.3 Koulumatkoihin liittyvien riskien luokittelu

Lähtökohtaisesti jonkinasteinen riskitaso on hyväksyttävä kuuluvaksi elämään. Vastaavasti osa riskeistä on sellaisia, että niiden toteutuminen on niin todennäköistä tai ne ovat muutoin niin merkittäviä, että niiden torjumiseksi on ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin. Riskien erilaisuudesta johdettujen riskitekijöitä on arvioitu tässä suunnitelmassa alla esiteltyllä neliportaisella asteikolla.

Riskitaso 4.

- Riskitaso on erittäin korkea, ja kunnan tulee joko vähentää merkittävästi riskitasoa tai tarjota maksuton koulukuljetus.

Riskitaso 3.

- Riskitaso on korkea, ja kunnan tulee ryhtyä mahdollisimman nopeasti toimenpiteisiin riskitason alentamiseksi tai riskin poistamiseksi. Maksuton koulukuljetus tarjotaan ainoastaan poikkeustapauksissa.

Riskitaso 2.

- Riskitaso on jonkin verran kohonnut, ja kunnan tulee toiminnallaan pyrkiä vaikuttamaan siihen, että riskitaso alenee. Riskitaso ei kuitenkaan edellytä maksuttoman koulukuljetuksen myöntämistä. Maksuton koulukuljetus tarjotaan ainoastaan poikkeustapauksissa.

Riskitaso 1.

- Riskitaso on melko matala, joskin riski on selkeästi tunnistettavissa. Tilannetta tarkkailaan ja tarvittaessa riskitasoluokitusta nostetaan, minkä jälkeen riski pyritään poistamaan.

6.4 Liikennereitteihin ja liikenteeseen liittyvät riskitekijät

6.4.1 Päiväkodin piha-alue ja päiväkodille johtava tie

Päiväkodin varsinainen piha-alue on aidattu, eikä siellä ole ajoneuvoliikennettä. Päiväkodin paikoitusalueella on lasten tuomisesta ja hakemisesta johtuvaa liikennettä sekä jonkin verran henkilöstön omaa liikennettä. Paikoitusalueella ei ole merkitty kiertosuuntia, pysäköintipaikkoja ole riittävästi erityisesti ruuhka-aikoina ja paikoitusalueelta lähteminen edellyttää usein peruuttamista. Koska lapset liikkuvat paikoitusalueella jalan heitä noutaviin autoihin ja pois heitä tuovista autoista, paikoitusalueella syntyy helposti vaaratilanteita, mitä voidaan pitää selkeänä riskitekijänä. (*Riskitaso 3*)

Antintieltä päiväkodille johtaa yksi kapeahko tie, jonka varrella ei ole jalkakäytävää tai kevyen liikenteen väylää. Lisäksi tie kaartaa melko voimakkaasti, eikä kulkuväylää tien loppupäästä pysäköintialueen läpi pyörätelineille ole merkitty selkeästi. Lisäksi Antintien, Metsämiehentien ja päiväkodille johtavan tien risteysjärjestelyt eivät ole toimivia. Ajonopeus em. teillä on alhainen. Kulkureittejä voidaan pitää jalkaisin ja erityisesti polkupyörällä saapuville lapsille jossain määrin vaarallisena, ja siihen liittyy selkeä liikenneonnettomuusriski. (*Riskitaso 2*)

Päiväkodin piha- ja lähialueiden vaativuuden, rasittavuuden tai vaarallisuuden koulutienä perusteella ei myönnetä maksutonta koulukuljetusta kuin erityistapauksissa. Edellä mainittujen alueiden turvallisuutta parannetaan kuitenkin liikenneteknisin ratkaisuin.

6.4.2 Koulukeskuksen piha- ja lähialueet

Koulukeskuksen varsinaisilla piha-alueilla ei ole huoltoliikennettä lukuun ottamatta ajoneuvoliikennettä, ja näin ollen niitä voidaan pitää liikenteen osalta turvallisina ja riskittöminä.

Koulukeskuksen etupihan puolella olevaan paikoitusalueeseen liittyy selkeästi kohonnut riskitaso. Linja-autopysäkit ja koulutaksien pysähdyspaikat on sijoitettu edellä mainitulle paikoitusalueelle, ja lapsiaan kouluun tuovat ja koulusta hakevat vanhemmat pysäköivät samalle paikoitusalueelle. Lisäksi alakouluun tulevat oppilaat tulevat jalan tai polkupyörällä saman paikoitusalueen läpi. Linja-autot ja koulutaksit noudattavat paikoitusalueella tiettyä kiertojärjestystä, eikä niiden tarvitse peruuttaa alueella. Alue on kuitenkin melko ahdas, eikä liikennejärjestelyistä ole selkeää suunnitelmaa, eikä liikennettä ole myöskään selkeästi ohjattu. Ajonopeudet alueella ovat alhaisia. Alueeseen liittyy kuitenkin selkeästi kohonnut liikenneonnettomuuden riski. (*Riskitaso 3*)

Koulukeskuksen takapihalla sijaitsee eniten käytetty paikoitusalue. Takapihalla on myös koulukeitin tavarantoimituslaituri, minkä vuoksi sinne suuntautuu jonkin verran kuorma-autoliikennettä. Pienehkö osa huoltajista tuo lapset kouluun ja noutaa heidät koulusta koulukeskuksen takapihalta. Huoltajat myös noutavat lapset samalta piha-alueelta koululaisten iltapäiväkerhosta. Oppilaat liikkuvat takapihalla lähinnä siirtymävaiheessa iltapäiväkerhoon tai heitä tuoviin tai noutaviin autoihin. Alueen sekavuudesta johtuen alueeseen liittyy jonkin verran kohonnut riskitaso. (*Riskitaso 1*).

Koulukeskukseen tuleva liikenne kulkee lähes kokonaan Antintien kautta, jolla on alhainen 30 km/h nopeusrajoitus, ja jota reunustaa kevyenliikenteen väylä. Tie ei ole koulujen alkamis- ja päättymisaikoja lukuun ottamatta vilkkaasti liikennöity. Tietä voidaankin pitää liikenteen osalta riskitasoltaan alhaisena. (*Riskitaso 1*)

Välitie yhdistää Kauppatien ja Koulutien. Linja-autoliikenne ja pieni osa muusta koulukeskukseen suuntaavasta liikenteestä kulkee välitietä pitkin. Välitielle on merkitty kevyenliikenteen väylä maalaamalla ajorataan. Välitien riskitasoa voidaan pitää melko alhaisena. (*Riskitaso 1*)

Koulutie yhdistää Antintien ja Näsintien, sitä pitkin kuljetaan koulukeskuksen etupihalla olevalle paikoitusalueelle. Koulutien ja Näsintien liikennejärjestelyjä on muutettu vuonna 2008, ja muutoksen jälkeen koulumatkaa Kauppatieltä Näsintien ja Koulutien kautta edellä mainitun

paikoitusalueen laidalle voidaan pitää turvallisena. Sitä vastoin liikenteen ohjaaminen oikealla tavalla Koulutieltä etupihan paikoitusalueen läpi on vielä osittain ratkaisematta. Tiellä on alhainen ajonopeus. (Riskitaso 2)

Koulukeskuksen piha- ja lähialueiden vaativuuden, rasittavuuden tai vaarallisuuden koulutienä perusteella ei myönnetä maksutonta koulukuljetusta kuin erityistapauksissa. Edellä mainittujen alueiden turvallisuutta parannetaan kuitenkin liikenneteknisin ratkaisuin. Erityisesti Taidontie käsityöluokan kulman kohdalta edellyttää muutoksia liikennejärjestelyihin.

6.4.3 Merikarviantie/Siikaistentie ja Satamatie

Merikarviantien ja Satamatien riskitasoa korottaa Sahan puutavararekalliikenne sekä kevyenliikenteen väylän puuttuminen Satamatieltä välillä Rantatien risteys – Meritien risteys ja Merikarviantieltä noin kuuden kilometrin matkalta Tuorilaan päin.

Merikarviantien Koululiitu-ohjelman ilmoittama vaarallisuusluku vaihtelee eri tieosuuksilla. Noin kolme kilometriä Merikarviantien ja Rantatien risteyksestä Tuorilaan päin vaarallisuusluku on alle 175, eli tieosuuden ei pitäisi olla vaarallinen esikoululaistenkaan kuljettavaksi. Tästä Tuorilaan päin noin 1 km matkalla vaarallisuusluku on 185 – 199, eli tieosuus saattaa olla vaarallinen 1. ja 2 vuosiluokan oppilaille. Tuorilan risteyksestä noin 6 km Merikarvialle päin Merikarviantien vaarallisuusluku on 200 – 224, eli tieosuus voi olla vaarallinen myös 3. ja 4. luokan oppilaille. Tilanne on sama myös Siikaistentiellä aina kunnanrajalle saakka. (Riskitaso 2)

Satamatien Koululiitu-ohjelman ilmoittama vaarallisuusluku on alle 175, eli sen ei pitäisi olla vaarallinen esikoululaistenkaan kuljettavaksi. (Riskitaso 1)

Satamatietien vaikeuden, rasittavuuden tai vaarallisuuden koulutienä perusteella ei myönnetä maksutonta koulukuljetusta kuin erityistapauksissa.

Tuorilantien vaikeuden, rasittavuuden tai vaarallisuuden koulutienä perusteella maksuton koulukuljetus myönnetään seuraavasti:

- Valtatie kahdeksan risteyksestä 60 km/h nopeusrajoituksen alkuun saakka maksuton koulukuljetus myönnetään esikoululaisille sekä perusopetuksen 1 – 4 –vuosiluokkien oppilaille;
- 60 km/h nopeusrajoituksen alkamisesta taajama-alueen (liikennemerkki) alkamiseen saakka maksuton koulukuljetus tarjotaan esikoululaisille ja 1 – 2 vuosiluokan oppilaille.
- Taajamamerkin ja Rantatien risteuksen välisellä tieosuudella maksuton koulukuljetus myönnetään ainoastaan erityistapauksissa.

Siikaistentien vaikeuden, rasittavuuden tai vaarallisuuden koulutienä perusteella maksuton koulukuljetus myönnetään esikoululaisille ja perusopetuksen 1-4 –vuosiluokkien oppilaille. Muille maksuton koulukuljetus voidaan myöntää erityistapauksissa.

6.4.4 Muu keskustataajama viiden kilometrin säteellä koulukeskuksesta

Muilta osin keskustataajama edustaa kolmen kilometrin säteellä koulukeskuksesta niin liikenteen määrän ja laadun kuin liikennejärjestelyjen osalta vähäistä riskitasoa. Koululiituohjelman ilmoittama vaarallisuusluku on edellä mainitulla tiestöllä alle 175 eli sen ei pitäisi olla vaarallinen esikoululaistenkaan kuljettavaksi. Rantatiellä on sitä vastoin sekä Alakylän kohdalla että lähellä Pohjarantaa tieosuudet, joiden vaarallisuusluku on 185 – 199, joten ne saattavat olla vaarallisia jopa 3. ja 4. luokan oppilaille. (Riskitaso 1, viimeksi mainituilla tieosuuksilla 2)

Maksutonta koulukuljetusta ei keskustataajama-alueella järjestetä koulumatkan vaikeuden, rasittavuuden tai vaarallisuuden kuin erityistapauksissa.

6.4.5 Valtatie 8

Valtatie 8 halkaisee Merikarvian kunnan pituussuunnassa. Melko suuri osa koululaisista joutuu joko ylittämään sen tai kulkemaan sitä pitkin koulumatkallaan.

Valtatie 8:n koululiituohjelman ilmoittama vaarallisuusluku on sekä tietä ylitettäessä että sitä pitkin kuljettaessa 225 –269, eli se saattaa olla vaarallinen myös 5 – 6 -luokan oppilaille (Riskitaso esikoululaisilla ja alakoululaisilla 4, yläkoululaisilla ja lukiolaisilla 1-2).

Maksuton koulukuljetus järjestetään esikoululaisille ja alakoululaisille niin, ettei heidän tarvitse kulkea omatoimisesti Valtatie kahdeksaa pitkin. Lisäksi esikoululaisille ja alakoululaisille järjestetään maksuton koulukuljetus niin, ettei heidän tarvitse ylittää omatoimisesti valtatie kahdeksaa.

4.4.6 Kylätiet

Suuri osa merikarvialaisista esikoululaisista, perusopetuksen oppilaista ja lukiolaisista käyttää koulumatkoihinsa kyläteitä, jotka ovat valaisemattomia, joita hoidetaan ja aurataan huonosti ja jotka kulkevat metsäisiä taipaleita pitkin. Edellä mainittujen teiden turvallisuus ja riskitaso saattavat vaihdella eri vuorokauden- ja vuodenaikoina sekä keliolosuhteiden mukaan, vaikka Koululiitu-ohjelman osoittama vaarallisuusluku jäisikin pieneksi. Tällaisten koulumatkojen osalta maksuttoman koulukuljetuksen myöntämisen tarve tehdään kokonaisarviointina, jossa huomioidaan koulumatkaan käytettävä aika, koulumatkan vaarallisuus (riskitaso) ja rasittavuus. Masuton koulukuljetus voidaan myöntää joko koko lukuvuodeksi tai rajoitetusti talvikuukausiksi. (Riskitaso 2)

6.5 Esikoululaisten sekä ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaiden koulumatkoihin liittyvät erityisriskit

Esiopetuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisellä vuosiluokalla olevilla oppilailla on oman kehitystasonsa perusteella melko alhainen kyky selvitä normaalistakin liikenteestä. Heillä saattaa myös olla ongelmia julkisten kulkuneuvojen käytössä ja lisäksi heidän kykynsä reagoida rationaalilla tavalla ennakoimattomissa tilanteissa on melko alhainen. Näin ollen heidän koulumatkansa saattaa olla kokonaisuutena arvioituna niin vaikea, rasittava tai vaarallinen, että se edellyttää joko maksuttoman koulukuljetuksen järjestämistä tai koulukuljetukseen liittyviä poikkeusjärjestelyjä. (Riskitaso 2).

6.6 Suurpetoihin liittyvät riskit ja niiden aiheuttamat toimenpiteet

Perusopetuslain 32 §:ssä säädetään, että perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen tai kuljetusavustukseen, mikäli oppilaan koulumatka muodostuu hänen ikänsä ja muut olosuhteet huomioon liian vaaralliseksi. Näin ollen suurpetoihin liittyvä riski voi tehdä koulumatkasta niin vaarallisen, että sen perusteella oppilaalle syntyy oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen tai vaihtoehtoisesti kuljetuskorvaukseen.

Suomessa esiintyy suurpetoja lähes koko valtakunnan alueella. Niiden esiintyminen ei ole peruste maksuttomalle koululaiskuljetukselle, vaan mahdollisen vaaran aiheuttaa petoeläimen todettu poikkeava ja uhkaava käyttäytyminen. Vaaran toteamiseksi pyydetään lausunto riistanhoitoyhdistykseltä. Tilapäistäkin kuljetustarvetta petovaaran vuoksi ei voida perustella aikaisempien vuosien tilanteella tai tapahtumilla. Oikeus tilapäiseen maksuttomaan koulukuljetukseen petovaaran vuoksi päättyy välittömästi sen jälkeen, kun vaara on poistunut. (Riskitaso 2)

7 KOULUKULJETUSREITTIIEN SUUNNITTELUN PERIAATTEET JA OPPILAIDEN KULKEMINEN KOULUKULJETUSREITIEN VARTEEN

Koulukuljetukset hoidetaan pääosin reittiliikenteen linja-autolla. Mikäli sellaista ei ole käytettävissä tai mikäli kuljetettavalle on myönnetty erityisperustein muu koulukuljetus, se voidaan järjestää joko osittain tai kokonaan taksilla tai tilausliikenteen linja-autolla erikseen päätettävällä tavalla. Tällöin koulukuljetusreitit suunnitellaan kuljetettavien asuinpaikat huomioiden mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Jokaiselle kuljetusoppilaalle määritellään erikseen kuljetusauton pysähtymispaikat, joilta hän astuu kyytiin ja jää pois kyydistä. Kuljetuksia ei järjestetä ovelta - ovelle kuljetuksina muutoin kuin erityisen painavista syistä. Maksuttoman koulukuljetuksen piiriin kuuluvien oppilaiden koulukuljetukset pyritään järjestämään niin, ettei itse kuljettava matka ylitä kolmea kilometriä. Mikäli edellä mainittu kilometriraja ylittyy eikä koulukuljetusta voida tarkoituksenmukaisesti järjestää, oppilaan kuljettamisesta voidaan maksaa huoltajalle erikseen päätettävä korvaus. Tällöin oppilaan koulumatka ei saa hänen ikänsä ja muut olosuhteet huomioiden muodostua liian vaativaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Koulukuljetusten sujuminen edellyttää oppilaiden olemista riittävän ajoissa sovitussa noutopaikassa.

Erityisesti esi- ja alakoululaisten kuljetusten suunnittelussa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa.

8 PÄÄTÖKSENTEKO

Maksutonta koulukuljetusta koskeva päätös tehdään huoltajan anomuksesta. Anomuksen laatimista helpottamaan on laadittu erillinen lomake.

Päätökset voidaan tehdä määräaikaisina tai toistaiseksi voimassa olevina. Oppilaan oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen raukeaa, mikäli myöntämisperusteissa tapahtuu muutoksia tai myöntämisen peruste poistuu. Tällöin maksutonta koulukuljetusta tulee anoa uudelleen.

Koulumatkan pituuden perusteella myönnettävää maksutonta koulukuljetusta koskevan päätöksen tekee sivistysjohtaja viranhaltijapäätöksellä.

Koulumatkan vaikeuden, rasittavuuden ja/tai vaarallisuuden perusteella myönnettävästä maksuttomasta koulukuljetuksesta päättää sivistyslautakunta.

Suurpetovaaran vuoksi myönnettävästä maksuttomasta koulukuljetuksesta päättää sivistysjohtaja asiassa ensin sivistyslautakunnan puheenjohtajaa kuultuaan. Mikäli kuljetustarve jatkuu yli kuukauden, asia viedään sivistyslautakunnan päätettäväksi sen seuraavaan kokoukseen. Päätös tehdään korkeintaan kuukaudeksi kerrallaan.

Oppilaan koulukuljetusta koskevasta päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeudelle.

Jokaiselle oppilaalle laaditaan lukuvuoden alkaessa henkilökohtainen koulukuljetussuunnitelma, jota varten on laadittu oma lomake. Niiden laatimisesta vastaa koulun johtaja.

Koulutakseille toimitetaan listat kuljetettavista oppilaista. Listojen toimittamisesta vastaa koulun johtaja.

MERIKARVIA

